

Edyta Bąkowska-Waldmann

Partycypacyjne systemy informacji geograficznej (PPGIS) w procesach decyzyjnych w gospodarce przestrzennej

(streszczenie rozprawy doktorskiej)

Ponad dwie dekady temu wraz z rozwojem technologii geoinformacyjnych, postępującym rozwojem społeczeństwa cyfrowego i zmianą modeli zarządzania w kierunku współuczestnictwa obywateli w procesach decyzyjnych powstało pojęcie *Public Participation Geographic Information Systems* (PPGIS) – partycypacyjne systemy informacji geograficznej. Miało ono wyrażać nie tylko odejście od elitarnego zastosowania systemów informacji geograficznej (GIS), ale przede wszystkim zmianę jakościową w procesach decyzyjnych w gospodarce przestrzennej. Zachodzący postęp technologiczny wymaga poszukiwania rozwiązań cyfrowych służących procesom zarządzania i komunikacji z mieszkańcami a coraz powszechniejszy dostęp do Internetu, rozwój samorządów w zakresie e-administracji i inicjatywy na poziomie krajowym jak i europejskim wpływają na potrzebę skupienia uwagi na rozwiązaniach technologicznych dla społeczeństwa (Castells 2003, 2012; Bendyk i Krzysztofek 2005; Batorski i Olechnicki 2007; Juza 2007). Sprzyjają temu także nowelizacje krajowych przepisów prawa, w których zaczyna się uwzględniać znaczenie rozwiązań cyfrowych w procesach zarządzania i komunikacji z mieszkańcami.

Modele zarządzania publicznego w krajach demokratycznych podkreślają coraz ważniejszą rolę społeczeństwa obywatelskiego w procesach decyzyjnych (Healey 1999; Denters 2017). Udział obywateli w tych procesach określany jest jako partycypacja społeczna, której rola jest ściśle związana z ewolucją modeli zarządzania oraz przemianami zachodzącymi w społeczeństwie (Boryczka 2016, Gawroński 2010, Pawłowska 2010). Coraz powszechniejsze w systemach zarządzania są formy wprowadzające wielopodmiotowość i partycypacyjność w organizacji i funkcjonowaniu samorządów (Kožuch i Markowski 2005, Sagan 2017). Podejmowany w pracy temat traktuje procesy decyzyjne jako nieodzowny element zarządzania w jednostkach samorządu terytorialnego, będący świadomym procesem prowadzącym do nielosowego wyboru jednego z wielu możliwych sposobów działania określanych jako opcje lub warianty decyzyjne. (Simon 1957; Stabryła i Trzcieniecki 1986; Bolesta-Kukułka 2000; Domański 2002; Nyerges i in. 2006; Wierzbicki 2018). Za cel procesów decyzyjnych w gospodarce przestrzennej uznano organizację przestrzeni na potrzeby społeczeństwa, w tym kształtowania struktur przestrzennych i funkcjonowania terytorialnego systemu społecznego (Malisz 1976; Chojnicki 1988).

Partycypacyjne systemy informacji geograficznej, rozumiane jako zbiór metod i narzędzi opartych na systemach informacji geograficznej służących angażowaniu społeczeństwa do udziału w procesach decyzyjnych w gospodarce przestrzennej, stanowią innowację w procesie uspołeczniania planowania przestrzennego. Dotychczasowe badania nie dają jednak pełnej odpowiedzi na pytanie o ich rolę i wpływ na procesy decyzyjne w gospodarce przestrzennej. Szczegółowej analizie wymagał zakres efektów i możliwości ich stosowania w kontekście polskich uwarunkowań prawnych, organizacyjnych i społecznych.

Gospodarka przestrzenna w pracy rozumiana była za Paryskiem (2006) jako „proces podejmowania decyzji przestrzennych w celu uzyskania określonego stanu zagospodarowania przestrzennego obszaru i efektywnego, z punktu widzenia mieszkańców i ich potrzeb,

funkcjonowania wykształconych struktur przestrzennych”. Przedmiotem prowadzonych badań były procesy decyzyjne w gospodarce przestrzennej w trakcie których zastosowane zostały narzędzia PPGIS.

Zakres przestrzenny badań ujętych w pracy objął aglomerację poznańską rozumianą jako miasto Poznań i 17 gmin wchodzących w skład powiatu poznańskiego. Analizowane studia przypadku miały różny zakres przestrzenny. Zróżnicowanie wielkości obszarów, na których prowadzone były konsultacje stanowiło ważny czynnik prowadzonych badań. Dzięki różnicom obszarowym prowadzonych konsultacji możliwe było dokonanie oceny zasięgu geoankiety oraz geodyskusji w zależności od skali konsultacji oraz zależności pomiędzy obszarem konsultacji a uczestnictwem mieszkańców. Zróżnicowaniu podlegała także problematyka konsultacji. Analizowane procesy należały do czterech grup: (1) miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, (2) mapy potrzeb lokalnych, (3) koncepcje modernizacji przestrzeni publicznych, (4) diagnozowanie zagospodarowania przestrzennego.

Głównym celem pracy była ocena możliwości i efektów stosowania partycypacyjnych systemów informacji geograficznej (PPGIS) w procesach decyzyjnych w gospodarce przestrzennej, na przykładzie studiów przypadku z obszaru aglomeracji poznańskiej. Główny cel pracy został uzupełniony poprzez sformułowanie celów szczegółowych: jednego celu metodycznego, dwóch celów teoretycznych, pięciu celów poznawczych oraz dwóch celów aplikacyjnych. W realizowanym podejściu badawczym, przyjęto, że realizacja postawionych celów nastąpi w odniesieniu do czternastu pytań badawczych i trzech hipotez badawczych, na których odpowiedzi i weryfikację przedstawiono w pracy. W badaniach założono, że sposobem na lepsze poznanie rzeczywistości i badanych procesów jest bezpośrednio zaangażowanie badacza (Glaser i Strauss 1967). Dzięki bezpośredniemu zaangażowaniu autorki w kwestie związane z opracowaniem geoankiet i geodyskusji (zastosowanych narzędzi PPGIS) oraz w analizie i raportowanie wyników procesów konsultacji, uczestniczono w całym procesie, wspierając planistów, władze i urzędników w zakresie stosowania narzędzi PPGIS. Prowadzone badania stanowiły zatem adaptację elementów metody *Action Research* (badania w działaniu), która służy rozwiązywaniu praktycznych problemów danej organizacji i pozwala na zmiany w funkcjonowaniu tej organizacji oraz tworzenie warunków do jej uczenia się (Greenwood i Levin 2007; Chrostowski i Jemieliński 2011). Zastosowanie podejścia *Action Research*, miało na celu stworzenie propozycji modelowej procedury wdrażania PPGIS w procesach decyzyjnych w gospodarce przestrzennej.

W części teoretycznej pracy dokonano usystematyzowania dotychczasowego stanu wiedzy na temat teoretycznych uwarunkowań interdyscyplinarnych stosowania partycypacyjnych systemów informacji geograficznej, wskazując na uzasadnienie dla ich stosowania i rozwoju w procesach decyzyjnych w gospodarce przestrzennej – w kontekście upodmiotowienia społeczeństwa w gospodarce przestrzennej i jego roli w modelach zarządzania w samorządach, a także rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Z kolei w części badawczej natomiast, nawiązując do celów poznawczych pracy, dokonano identyfikacji uwarunkowań prawnych, instytucjonalnych oraz społecznych stosowania PPGIS, wskazano możliwe obszary ich stosowania, przedstawiono charakterystykę społeczno-demograficzną oraz przestrzenną osób, które uczestniczyły w przeprowadzonych konsultacjach społecznych. Ponadto, dokonano oceny znaczenia PPGIS w procesach decyzyjnych w gospodarce przestrzennej oraz określono wpływ PPGIS na osiągnięty poziom partycypacji społecznej. W części aplikacyjnej przedstawiono model praktyczny stosowania PPGIS w gospodarce przestrzennej oraz sformułowano rekomendacje.

W wyniku analizy badanych procesów konsultacji społecznych (tj. opierając się na obserwacji uczestniczącej procesu, wywiadach oraz ocenie implementacji wyników konsultacji) stwierdzono, że na wykorzystanie wyników uzyskanych za pomocą PPGIS wpływ miały takie aspekty jak: dążenie do pozytywnej oceny władz przez mieszkańców, finansowe skutki podejmowanych decyzji (szczególnie w przypadku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego), czy też zbieżność z polityką przestrzenną i wizją władz. Istotne znaczenie mogły mieć także inne aspekty, które nie zostały jednoznacznie zidentyfikowane w trakcie badań. Jednym z nich jest ranga decyzji – w przypadku działań o strategicznym znaczeniu dla danej jednostki podjęcie decyzji na podstawie wyników konsultacji może w pewien sposób rozmywać odpowiedzialność za jej rezultaty. Szczególnie w przypadku braku elementu edukacyjnego, gdy konsultacje społeczne przeprowadzone zostały wśród mieszkańców nie posiadających szczegółowej i specjalistycznej wiedzy na dany temat, opieranie decyzji na podstawie wyników konsultacji społecznych może mieć bardzo negatywne skutki. Tym samym, w przypadku decyzji dotyczących strategicznych obszarów rozwoju danej jednostki partycypacyjne systemy informacji geograficznej powinny mieć rolę uzupełniającą i pomocniczą w stosunku do innych metod – paneli obywatelskich, czy też warsztatów np. typu charette – które mają w sobie szerszy komponent edukacyjny i deliberacyjny. Kolejnym aspektem, który także często poruszany jest w literaturze jest jakość uzyskanych wyników (Brown i in. 2014a; Czepkiewicz i in. 2017; Jankowski i in. 2016, 2018; Kahila-Tani i in. 2019). Od jakości danych i ich szczegółowości w istotny sposób zależy możliwość i uzasadnienie do ich implementacji w procesie podejmowania decyzji. Poza wspomnianymi już wcześniej kompetencjami respondentów w zakresie obsługi aplikacji i map internetowych niewątpliwie znaczenie ma przygotowanie procesu konsultacji – kampanii informacyjnej wśród mieszkańców, zakresu i formy pytań. Właściwie sformułowane i dobrane pytania, odnoszące się do potrzeb informacyjnych w procesie planistycznym mają większą użyteczność. Wykorzystanie odpowiedzi na pytania sformułowane tendencyjnie mogą sugerować manipulację w procesie decyzyjnym, a pytania kierowane do mieszkańców bez uzasadnionego celu ich wykorzystania jedynie zaspokoją ciekawość organizatorów bez ich większej użyteczności. Wskazane czynniki mające potencjalny wpływ na aplikacyjność wyników uzyskanych w rezultacie zastosowania PPGIS są uniwersalne dla wyników uzyskiwanych za pomocą także i innych metod konsultacji społecznych. Przewaga PPGIS w stosunku do innych metod odnosi się do argumentu ilościowego – tj. liczby zaangażowanych mieszkańców oraz charakteru przestrzennego pozyskanych danych. Decyzja o tym, czy wyniki zostaną zaimplementowane wydaje się być mało zależna od zastosowanej metody, jednakże w przypadku PPGIS liczba respondentów oraz charakter przestrzenny zebranych danych są niewątpliwym czynnikiem mogącym mieć wpływ na użyteczność uzyskanych wyników w procesie decyzyjnym.

Podejmowanie decyzji będące elementem zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego jest wynikiem kalkulacji kosztów i korzyści oraz sprawczości działań (w tym lobbingu) zainteresowanych danym procesem aktorów (Haughton i in. 2010). Szczególne znaczenie ma zatem silne przywództwo i cechy lidera, które jak zauważa Sagan (2017) obok motywacji do kierowania dotyczą także umiejętności komunikacyjnych. Podkreślanie przez rozmówców możliwości zmniejszania dystansu do mieszkańców (wyborców) oraz próba nadawania za pomocą uzyskanych wyników legitymizacji podejmowanym decyzjom stanowią bardzo ważny element w krytyce PPGIS jako narzędzi służących manipulacji a nie upodmiotowieniu społeczeństwa (Kingston i in. 2000; Kahila-Tani i in. 2019; Kotus i Rzeszewski 2020). Służyć to może także stabilizacji układów konstytuujących reżim miejski (zob. Sagan 2000). W przypadku gdy wiedza społeczeństwa na temat skutków decyzji w obszarze gospodarki

przestrzennej jest niska, a procesem zarządzania w jednostkach samorządu terytorialnego kieruje dążenie do reelekcji na kolejną kadencję, upodmiotowienie społeczeństwa i jego realny wpływ na kształtowanie przestrzeni przy założeniu osiągania spójnych ze sobą celów społecznych, ekonomicznych i przyrodniczych jest trudne do osiągnięcia.

Podstawowym czynnikiem mającym wpływ na wykorzystanie w konsultacjach społecznych PPGIS była możliwość zaangażowania większej liczby osób, w tym osób o niższej średniej wieku, niż ma to miejsce w tradycyjnych formach konsultacji społecznych. Ważne dla decyzji o wykorzystaniu takiej formy konsultacji społecznych były: możliwość pozyskania informacji, które mogą być użyteczne w procesie decyzyjnym (mających charakter przestrzenny), a także kształtowanie pozytywnego wizerunku władz i administracji. Nie bez znaczenia była także ciekawość nowej metody. Należy zauważyć, że w żadnym z badanych procesów jako motywacja nie była zidentyfikowana chęć upodmiotowienia społeczeństwa i jego realnego włączenia w proces decyzyjny, ale przede wszystkim zebranie informacji, bądź skonsultowanie stworzonych propozycji.

Ocena przez organizatorów konsultacji społecznych, tj. lokalnych włodarzy i pracowników urzędów możliwości i efektów przeprowadzenia konsultacji społecznych za pomocą PPGIS we wszystkich badanych procesach była pozytywna. Rozmówcy nie wskazywali negatywnych efektów zastosowania geoankiety lub geodyskusji. Uzyskane w konsultacjach społecznych wyniki traktowane były przede wszystkim jako potwierdzenie przypuszczeń i posiadanej wiedzy. Tam, gdzie uzyskane zostały nowe informacje, zwracano uwagę przede wszystkim na fakt ich uzyskania na stosunkowo wczesnym etapie procesu decyzyjnego. Rozmówcy wskazywali na znaczenie uzyskanych wyników jako argumentu (np. przed deweloperami, radnymi), do proponowania konkretnych rozwiązań, co szczególnie było istotne w przypadku procesów, w których widoczny był konflikt interesów, związany z prywatną własnością gruntów objętych konsultacjami społecznymi. PPGIS mogą jednocześnie stać się narzędziem do potwierdzania z góry ustalonych interesów (władzy a także wpływających na nią grup, których celem są określone rozwiązania). Jeden z rozmówców zauważył, że PPGIS pozwala na wydobycie „siły demokracji”. W rozmowach podkreślane były także czynniki mające wpływ na znaczenie uzyskanych wyników. Dotyczyły one reprezentatywności uczestników i świadomości tego, kto uczestniczy w konsultacjach, a zatem czyj głos jest wyrażany w konsultacjach, co podkreślane jest także w literaturze (Bryson 2004; Schlosberg i Shufford 2005).

PPGIS utożsamiane były przez włodarzy oraz pracowników urzędów jako narzędzia do zbierania informacji na temat preferencji mieszkańców o skali zdecydowanie większej niż byłoby to możliwe za pomocą tradycyjnych metod. Tym samym, zgodnie z wypowiedziami rozmówców, uzyskane wyniki stanowiły zwykle ilościowe potwierdzenie zakładanych rozwiązań, wpływając na lepsze ugruntowanie podejmowanych decyzji. Uzyskane rezultaty były także z jednej strony argumentem w rozmowach z inwestorami lub radnymi, a z drugiej strony podkreśleniem otwartości na udział mieszkańców, co jednak nie świadczyło o faktycznym ich upodmiotowieniu w procesach decyzyjnych. Uzyskane rezultaty konsultacji społecznych stanowiły raczej formę sondażu bądź materiału diagnostycznego, aniżeli kierunek dla podejmowanych decyzji.

Na podstawie wyników uzyskanych w trakcie wywiadów z lokalnymi włodarzami i pracownikami urzędów oraz analizy realizacji procesu decyzyjnego określono stopień użyteczności uzyskanych w konsultacjach wyników. Pomimo pozytywnej oceny użyteczności wyników przez rozmówców i zastosowania ich w większości przypadków w procesach decyzyjnych hipoteza nie może zostać w pełni pozytywnie zweryfikowana. Uzyskane wyniki w większości przypadków traktowane były raczej jako określenie pewnych społecznych

preferencji, z którymi zapoznawali się decydenci, urzędnicy i projektanci, ale który stanowił w kilku przypadkach raczej materiał sondażowy, diagnostyczny ukazujący możliwe obszary konfliktów interesów, czy też niezgody mieszkańców. Na taki charakter zastosowania wyników miały przede wszystkim wpływ uwarunkowania legislacyjne, które nie umocowują prawnie wyników konsultacji prowadzonych za pomocą PPGIS oraz sam fakt statusu większości badanych procesów jako nieformalnych.

Najwyraźniejszym efektem zastosowania PPGIS było zwiększenie liczby mieszkańców w procesie konsultacji społecznych. Co jednak wykorzystane było w większości procesów na potrzeby legitymizacji już podjętych decyzji i budowania argumentacji, bądź jako materiał diagnostyczny obrazujący generalne tendencje. W rezultacie wykorzystane narzędzia były jedynie rozszerzeniem katalogu metod konsultacyjnych oraz ilościowym potwierdzeniem przypuszczanego (w większości) ogólnego stanowiska mieszkańców w kontekście przedmiotu konsultacji. Zauważyć należy, że społeczne zaangażowanie w procesach nie zostało w pełni wykorzystane – wynikać to mogło ze zbyt ogólnych celów konsultacji (co skutkowało m.in. tendencyjnymi, bądź zbędnymi pytaniami w geoankiecie) oraz z braku szerszej edukacji mieszkańców o procesach i ich czynnikach oraz uwarunkowaniach, pozwalających na podniesienie jakości informacji zwrotnej od mieszkańców.

W badanych konsultacjach społecznych udział brało od 198 do 1150 respondentów. Większa frekwencja udziału w procesach była potwierdzona przez rozmówców (lokalnych włodarzy i urzędników), którzy podkreślali, że do tej pory w konsultacjach społecznych nie było tak dużego udziału mieszkańców. Przykładem, na podstawie którego możliwa była analiza porównawcza jest Mapa potrzeb lokalnych Śródmieścia Poznania, której pierwsza edycja zrealizowana w 2013 roku przez Urząd Miasta Poznania w formie warsztatowej zgromadziła 13 uczestników. W 2016 roku Mapa potrzeb lokalnych Śródmieścia Poznania opracowana była za pomocą PPGIS przez 709 uczestników.

W procesach konsultacyjnych realizowanych za pomocą PPGIS osoby w wieku 20 – 29 lat stanowiły ponad 30,0% wszystkich respondentów, podczas gdy w dyskusjach publicznych realizowanych w sposób tradycyjny, które były analizowane przez Wójcickiego (2018) podobna grupa stanowiła ok. 16,0%. Z kolei osoby w wieku 30 – 39 lat w konsultacjach internetowych (PPGIS) stanowiły 37,0%, a w tradycyjnych – ok. 18,0% (op. cit.). Osoby starsze w wieku 60. lat i powyżej stanowiły 3,8% wszystkich respondentów geoankiety, podczas gdy w tradycyjnych konsultacjach stanowili oni ok. 32,0%. Wskazuje to na znacznie mniejszy udział osób starszych w konsultacjach internetowych, co równocześnie odzwierciedla także statystyki ogólnopolskie dotyczące zdecydowanie niższego (o 2/3 w stosunku do najmłodszych grup) stopnia korzystania z komputera i Internetu przez osoby starsze (raport GUS - Społeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2015–2019, 2019). Jak pokazują dane statystyczne dotyczące korzystania przez społeczeństwo z Internetu – tendencja ta z roku na rok jest wzrastająca, co sugeruje rosnący potencjał korzystania z PPGIS przez osoby starsze w przyszłości. Dalsze wyniki badań przeprowadzonych przez Wójcickiego (op. cit.) wskazały na wyraźnie wyższy udział mężczyzn niż kobiet w tradycyjnych procesach konsultacji społecznych poświęconych miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego – stanowili oni 68,0% uczestników, podczas gdy wśród respondentów geoankiety stanowili oni niewiele ponad 57,0%. Warto zauważyć, że w starszych grupach wieku (55-64 lata) udział kobiet w stosunku do mężczyzn był wyższy w konsultacjach społecznych realizowanych z zastosowaniem PPGIS, co również wykazały badania przeprowadzone przez Kytę i in. (2011). Ma to bardzo ważne znaczenie z uwagi na zróżnicowane potrzeby kobiet i mężczyzn w kontekście planowania przestrzeni

(Branka i Dadel 2012) i jest ważnym zagadnieniem w kontekście tzw. *gender mainstreaming* (Daly 2005; Vagland 2011).

Zaobserwowano, że najlepiej odwzorowaną grupą były osoby w wieku 40 – 44 lat, wśród których widoczna była nieznaczna nadreprezentacja. Skrajna nadreprezentacja zaobserwowana została w grupie osób w wieku 25 – 29 lat, w której była ona dwukrotnie wyższa niż w populacji. Z kolei grupa osób w wieku 65 – 69 lat była niedoreprezentowana – stanowili oni w konsultacjach 1,1% w stosunku do 7,1% w populacji. Nie odnotowano istotnego wpływu czynników takich jak liczba respondentów, czy frekwencja na reprezentatywność.

W pracy zweryfikowano pogląd, że zastosowanie internetowych narzędzi konsultacji społecznych oraz potencjału cyfrowych społeczności wpływa na osiąganie wyższych poziomów partycypacji społecznej niż w przypadku tradycyjnych form (w odniesieniu do drabiny partycypacji zaproponowanej przez Arnstein). Uzyskane wyniki doprowadziły do wniosku, że zastosowanie PPGIS nie ma takiego wpływu, gdyż w badanych przypadkach nie zauważono istotnego wzrostu poziomu udziału społeczeństwa w procesie decyzyjnym, tj. do poziomu partnerstwa czy też kontroli społecznej. Podobne rezultaty uzyskali Babelon i in. (2019), którzy wśród badanych procesów konsultacji społecznych zidentyfikowali osiągnięcie poziomów konsultowania lub włączania, a zatem osiągniętych za pomocą powszechnie stosowanych form partycypacji mieszkańców.

Wpływ zastosowania PPGIS na osiągnięty poziom partycypacji społecznej zależy przede wszystkim od początkowych założeń tego procesu – zakresu jego uspołecznienia, społecznej rangi problemu, a także etapu, na którym dochodzi do włączenia mieszkańców w proces decyzyjny. W badanych procesach nie zauważano wpływu zastosowania PPGIS na osiągnięcie wyższych poziomów partycypacji społecznej, a jedynie wyższą liczbę uczestników i użyteczność uzyskanych danych. Czynnikiem mogącym mieć wpływ na taką sytuację mogły być przyjęte niewłaściwe cele procesów partycypacji społecznej, które skupiały się na zwiększeniu liczby a nie poziomu udziału mieszkańców w procesach decyzyjnych. Podsumowanie wyników osiągniętych w badanych procesach konsultacji społecznych wskazało na osiągnięcie w analizowanych przypadkach trzech poziomów partycypacji społecznej według klasyfikacji *International Association for Public Participation*. W pięciu przypadkach był to trzeci poziom (włączanie), w trzech przypadkach – drugi poziom (konsultowanie). Tylko jeden z badanych przypadków został sklasyfikowany na wyższym poziomie – czwartym, tj. współpracy. Żaden z procesów nie został określony jako upodmiotowienie. Wynikało to przede wszystkim z faktu braku uczestnictwa społeczeństwa w podejmowaniu decyzji – nawet jeśli wyniki konsultacji zostały uwzględnione w decyzjach, to odbywały się one bez możliwości bezpośredniego udziału mieszkańców na finalnym etapie procesu projektowego. Pomimo, że wyniki konsultacji miały częściowe odzwierciedlenie w decyzjach, to zwykle wynikały one z podobieństwa celów polityki przestrzennej i inwestycyjnej danej jednostki. Także i w najwyższej sklasyfikowanym przypadku SP3. mieszkańcy w ramach geodyskusji wskazywali projekty, które są priorytetowe na danym obszarze, ale o ich przeznaczeniu do realizacji decydowali radni osiedlowi lub urzędnicy.

Rosnące umiejętności obsługi komputera (mające największą dynamikę wśród osób w wieku 65 – 74 lat) i upowszechnianie korzystania z Internetu (szczególnie postępujące w grupie osób w wieku 55 – 64 lata) sprzyja pozytywnemu uzasadnieniu możliwości stosowania PPGIS w konsultacjach społecznych. Dane, które systematycznie udostępniane są przez Główny Urząd Statystyczny wskazują na istotnie postępującą cyfryzację społeczeństwa w kraju. Mimo to, wskaźniki dotyczące cyfryzacji społeczeństwa odbiegają od poziomów takich krajów jak Finlandia czy Holandia, ale także i od średniej europejskiej. Postęp w zakresie cyfryzacji obserwowany jest

także w administracji samorządowej, która dostrzega pozytywne efekty związane z obniżeniem kosztów funkcjonowania urzędów, uproszczenia procedur oraz satysfakcji interesantów. Szczególnie cyfryzacja ta postępuje w sferze gospodarki przestrzennej. Warto także zwrócić uwagę na obserwowaną rosnącą aktywność lokalnych władarzy w mediach społecznościowych, co świadczy o ich otwartości na nowe technologie i cyfrową komunikację z mieszkańcami.

Stopniowe wprowadzanie aspektów cyfrowej partycypacji społecznej do przepisów prawa (ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) oraz przyjmowanie i realizacja programów krajowych oraz unijnych poświęconych zagadnieniom cyfryzacji społeczeństwa oraz rozwoju technologicznego stanowią pierwszy krok w kierunku uregulowania prawnego wymogu stosowania metod internetowej partycypacji. Obecne przepisy prawne choć nie ograniczają e-konsultacji społecznych jako uzupełnienia form ustawowych, to nie ugruntowują ich jako pełnoprawnych i powszechnie obowiązujących. Przewiduje się jednak znaczącą zmianę podejścia do prawnego uregulowania tej kwestii w związku z czynnikami wywołanymi pandemią COVID-19, jakie w 2020 roku sparaliżowały możliwość przeprowadzania bezpośrednich konsultacji.